

satisfy their interests. The traditional classification of educational methods that has enabled to determine the groups of national self-affirmation education methods in school youth: national knowledge, activation of national identity, ethnic affiliation, national regulation, and mobilization are characterized. The features of reflexive-explicit method application developed by Academician I. Bekh are revealed. The need for compliance the sequence of interactive methods stages of national self-assertiveness education in school youth is considered. Attention is paid to the relationship of elements in the structure of national self-affirmation education methods of students.

Key words: national self-affirmation, school youth, methods of education, extracurricular activities, interactive methods.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2017

Ж. Г. Стельмашук

ОСВІТНЬО-ВИХОВНИЙ ПРОСТІР СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Анотація. У статті розкрито роль та сутність освітньо-виховного простору сільської школи як чинника національно-патріотичного виховання учнів. Уточнено зміст та взаємозв'язок понять «середовище» та «простір» в освіті та вихованні. Виділено суб'єкти освітньо-виховного простору сільської школи поліського регіону. Схарактеризовано ключові вимоги та умови створення виховного простору навчального закладу при розв'язанні завдань національно-патріотичного виховання.

Зроблено висновок, що освітньо-виховний простір сільської школи, за умови скоординованої взаємодії усіх суб'єктів педагогічного впливу на засадах особистісно-діяльнісного, аксіологічного та культурологічного підходів з урахуванням природних, соціальних, культурних та етнографічних особливостей поліського регіону, сприятиме ефективній реалізації завдань національно-патріотичного виховання учнів та молоді.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, учні, сільська школа, виховний простір, виховне середовище, суб'єкти освітньо-виховного простору.

Постановка проблеми. У сучасних умовах викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері школа стає важливою ланкою виховання свідомих, активних, високоморальних громадян Української держави, місцем емоційно психологічної захищеності і душевного комфорту особистості учня, конструктивної співпраці та взаєморозуміння, ланкою, де формується національна свідомість, громадська зрілість, соціальна

відповідальність за долю Батьківщини, за свою роль у національно-культурному відродженні України, її розквіті.

Створення сприятливого освітньо-виховного простору школи, за умови інтегрування базового й регіонального компонентів виховної роботи, буде міцним фундаментом для реалізації всіх завдань та напрямів національно-патріотичного виховання учнів, окреслених у Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді України (2015р.) [6].

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Окремі аспекти проблеми створення освітньо-виховного простору навчального закладу розглядаються у працях Є. Бачинської, І. Беха, О. Будник, О. Жаровської, В. Кириченко, Г. Ковганич, Р. Малиношевського, А. Мудрика, Л. Новікової, Н. Селіванової, Л. Романкової, Д. Чернишова та ін.

Однак проблема моделювання освітньо-виховного простору сільської школи як чинника національно-патріотичного виховання учні не була предметом окремого наукового доробку. Тому **метою** пропонованої наукової статті є уточнення сутності та виокремлення суб'єктів освітньо-виховного простору сільської школи як чинника національно-патріотичного виховання учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді зазначено, що національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави [6].

У нормативно-правових документах з питань організації національно-патріотичного виховання учнів виокремлені можливі напрями такої роботи у загальноосвітніх навчальних закладах: робота з використанням традицій українського козацтва; посилення державно-патріотичної спрямованості у викладанні дисциплін загальноосвітньої школи; залучення учнів до вивчення історії та культури України через різноманітні види позакласної роботи; пропагування кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, залучення дітей до самодіяльної художньої творчості, діяльності фольклорних колективів, творчих об'єднань, клубів за інтересами; відзначення державних свят як способу піднесення національно-патріотичних почуттів учнів; відзначення народних, традиційних, обрядових свят у загальноосвітніх, професійних навчальних закладах та залучення учнівської молоді до їхнього проведення органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями; створення сценаріїв та проведення заходів, присвячених визначним особистостям, подіям, датам вітчизняної історії; робота учнів у трудових

та волонтерських загонах молодіжних громадських організацій, діяльність яких спрямована на реставрацію та відновлення пам'яток історії, культури та архітектури, меморіальних комплексів та ін.; організації та проведення культурно-мистецьких, спортивних та дозвіллевих, туристично-красознавчих заходів, спрямованих на розвиток інтелектуальних, творчих і спортивних здібностей учнів; екскурсійно-туристична робота (розробка екскурсійних маршрутів, схем історичних та пам'ятних місць міста, району, області, України); спортивно-оздоровча діяльність (організація Днів здоров'я, пішохідних та водних походів тощо); проведення зустрічей з діячами сучасної культури, мистецтва, науки, видатними спортсменами та ін.

Потужним фактором, інтегруючою силою усіх потенційних позитивних впливів на особистість з метою реалізації окреслених напрямів національно-патріотичного виховання особистості може стати освітньо-виховний простір навчального закладу. Застосування комплексного підходу до врахування регіональних природних, культурних, соціальних та етнографічних особливостей у моделюванні освітнього-виховного простору сільської школи поліського регіону як інтерактивного середовища, сформованого довкола завдань національного патріотичного виховання, дасть змогу реалізувати комплекс сприятливих умов для перетворення особистості у суб'єкт національно-патріотичного виховання.

Слід зазначити, що у категорійно-понятійному апараті освіти та виховання співіснують поняття «середовище» та «простір».

У довідковій літературі під середовищем розуміють «сукупність природних умов, у яких відбувається життєдіяльність якого-небудь організму; соціально-побутові умови життя людини; оточення» [2, с. 116], а під простором – «одна з основних об'єктивних форм існування матерії, яка характеризується протяжністю та обсягом» [там само, с. 989].

На думку Ю. Мануйлова, «середовище – це засіб розвитку й формування особи», а також «воно призначене для моделювання реальних процесів життєдіяльності людей». У свою чергу, простір – це «ресурс, деякий резерв, потенціал формування інтегрального і масштабного засобу становлення людської особистості», який є «матеріалом для моделювання освітніх систем, середовищ» [7].

Більшість дослідників під поняттям «освітнє середовище» розуміють сукупність чинників – матеріальних, просторових, предметних, соціальних, особистісних, які взаємодіють між собою, впливають один на одного.

Освітнє середовище є, насамперед, підсистемою соціокультурного середовища, сукупністю спеціально організованих педагогічних умов розвитку особистості.

Дослідниця Л. Пензай під освітнім простором розуміє «педагогічне явище, яке акумулює потенціал сім'ї та навчального закладу, інтегрує різноманітні впливи на особистість з боку інших соціальних інститутів з метою усунення будь-яких перешкод, ускладнень процесу соціалізації

особистості», «педагогічний феномен зустрічі та взаємодії людини з оточуючими її елементами-носіями культури (освітнім середовищем), у результаті чого відбувається їх осмислення та пізнання» [8]. Виховний же простір доповнює й функціонує у взаємодії з освітнім простором навчального закладу. Школу авторка називає не тільки часткою виховного простору суспільства, а особливим виховним простором, що трансформує знання й культурні цінності.

Відтак, розглянемо варіативність поглядів на сутність та взаємозв'язок понять «виховне середовище» та «виховний простір» у сучасній педагогічній науці.

У педагогічному словнику «виховне середовище» розглядається як «матеріальні, духовні, громадські умови існування і діяльності вихованця; об'єкти природи, культури, взаємини між людьми», а «виховний простір» – це «педагогічно доцільно організоване середовище, що оточує окрему дитину або певні групи і співтовариства дітей і чинить позитивний вплив, усвідомлено або неусвідомлено сприйманий кожним вихованцем» [5, с. 275].

В «Енциклопедії освіти» поняття «виховне середовище» трактується як «середовище безпосереднього і опосередкованого впливу на дитину на макрорівні; сукупність об'єктивних і суб'єктивних факторів, що створюють умови життєдіяльності особистості, передачі її суспільно-історичного досвіду людства і національної культури, впливають на формування її фізичних, психічних і соціально-адаптивних можливостей, процес і повноту творчої самореалізації. Для кожного виховного середовища (виховне середовище сім'ї, держави, освітніх закладів, вулиці, інформаційне виховне середовище) характерні свої типові умови, які суттєво впливають на соціальний розвиток і виховання дитини» [3, с. 95].

Виховне середовище – це сукупність факторів, що реально склалися та функціонують у соціумі, даність, а не результат конструктивної діяльності вихователів, менеджерів освітнього процесу зі створення умов для розвитку школярів (Н. Селіванова).

Варіативність найбільш уживаних тлумачень поняття «виховний простір» у науковій літературі узагальнено у статті Л. Романкової :

1) як педагогічно доцільно організоване середовище, що оточує вихованця (Л. І. Новікова);

2) як частина середовища, в якій панує певний педагогічно сформований спосіб життя (Ю. С. Мануйлов);

3) як динамічна мережа взаємопов'язаних педагогічних подій, створювана зусиллями соціальних суб'єктів різного рівня (Д. В. Григор'єв);

4) як динамічна мережа взаємозв'язаних педагогічних подій, що створюються в середовищі перебування суб'єктів виховання з метою формування соціально активної особи, здатної до ефективної професійної діяльності й відповідальності за рішення, що приймаються (М. Г. Резніченко);

5) як багатомірне і багаторівневе утворення, якому притаманні компактність (сила виховного впливу) і простір (розміри) (Н. С. Прохоренко) [9, 97].

Академік І. Бех під «виховним простором» розуміє «психолого-педагогічний проект, метою якого є духовно-моральне вдосконалення підростаючої особистості. Сама ж сутність його проектування полягає у створенні й реалізації системи наукових орієнтирів, які задають технологічний вектор діяльності педагога і взаємодії вихованців, спрямованих на успішне досягнення виховної мети – розвитку духовно-зрілої особистості» [1].

Обґрунтовуючи соціально-педагогічні можливості регіонального виховного простору, дослідник Д. Чернишов пропонує таке його визначення: «відносно відокремлена сукупність виховних, інноваційних, управлінських процесів, здійснюваних освітніми й іншими соціальними інститутами на території адміністративно-територіальної одиниці – області, а також розмаїття взаємозв'язків, які виникають у процесі соціальних взаємодій. Ефективне функціонування виховного простору можливе у разі дотримання єдності нормативно-правових, організаційних, соціокультурних чинників, які сприяють успішній соціалізації учнівської молоді» [11, 76].

Специфіка навчально-виховної діяльності Лютинського НВК обумовлена, насамперед, тим, що навчальний заклад функціонує у сільській місцевості Полісся.

Дослідниця О. Ярошенко відзначає, що на розвиток сільської школи впливають соціальні, культурні, економічні, демографічні, природні та інші чинники, що відрізняє її від міської школи. Соціальні засади розвитку означеного феномена ґрунтуються на закономірностях, взаємозв'язках освітніх систем (сільської школи) з соціальним середовищем села. Соціальні засади взаємодіють із педагогічними [12, с. 91].

Вчені (В. Кириченко, Г. Ковганич) також наголошують на єдності природного, соціального, інформаційного і культурного компонентів виховного простору [4].

Відтак, на розвиток особистості сільської місцевості найбільший вплив здійснює школа, де функціонує певне освітньо-виховне середовище та формується освітньо-виховний простір.

Моделюючи освітньо-виховний простір сільської школи поліського регіону, ми враховували основні вимоги до створення виховного простору, обґрунтовані І. Бехом: психологізація як здатність враховувати в комплексі всі зовнішні й внутрішні впливи на дитину та одночасно творити духовно-творчо розвивальне середовище, нейтралізуючи негативні з них і посилюючи позитивні – відкритість до соціуму, дія у співпраці із сім'єю, громадськістю; залучення дітей до розв'язання суспільно значущих і особистісних життєвих проблем, формування досвіду громадянської поведінки; розвиток творчого потенціалу всіх суб'єктів навчально-виховного процесу; спонукання школярів до самостійного розв'язання

власних життєвих проблем у нестабільному суспільстві; життєтворчість як здатність забезпечити дитині можливість облаштувати власне життя, творити колективні й міжособистісні взаємини; педагогічна культура вчителів і вихователів, невід’ємними особливостями якої є людяність, інтелігентність, толерантність, розуміння, здатність до взаємодії; педагогічний захист і підтримка дітей у розв’язанні їхніх життєвих проблем та індивідуальному саморозвитку, забезпечення їхньої особистісної недоторканності й безпеки; самореалізація людини в особистісній, професійній і соціальній сферах її життєдіяльності [1].

Окрім того, ми досліджували соціально-педагогічні чинники, врахування яких сприятиме успішному вирішенню соціально-педагогічних завдань на регіональному рівні: педагогічний досвід, традиції та інновації, минуле й майбутнє навчального закладу, його історію, традиції та можливості; соціально-педагогічний потенціал, виховні можливості соціальних інститутів регіонального рівня; вияв виховного потенціалу природного та культурного середовищ; вивчення потреб і мотивів суб’єктів, які перебувають у взаємодії.

Виховний простір навчального закладу, у нашому розумінні, є раціонально збалансованим та інтегрованим за певним принципом комплексним виховним середовищем, що виникає у результаті процесів диференціації й інтеграції.

Відтак, освітньо-виховний простір сільської школи – це особливий проект, скоординована взаємодія усіх суб’єктів виховання, підпорядкованих загальній меті діяльності навчального закладу – виховання громадянина-патріота України, духовно моральної, життєво компетентної, соціально зрілої та творчої особистості у взаємодії школи, батьківської громади, позашкільних установ, громадськості в умовах партнерської взаємодії, психолого-педагогічної підтримки, творчості, відродження національних звичаїв і традицій.

Нам імпонує думка В. Кириченко, Г. Ковганич та інших дослідників про те, що «основним механізмом створення виховного простору є взаємодія суб’єктів, об’єднаних однаковим розумінням концепції виховного процесу, їхня спільна перетворююча діяльність» [4, с. 11].

У науковій літературі до індивідуальних суб’єктів виховного простору зараховують дітей, батьків, педагогів, волонтерів з числа батьків чи інших членів мікросоціуму, муніципальних службовців та ін., а до групових – сім’ю, групи однолітків, об’єднання за інтересами; дошкільні, шкільні та позашкільні заклади, дитячі та юнацькі об’єднання, медичні, культурні, суспільні, релігійні, благодійні організації, муніципальні органи управління та самоуправління і т. ін.

Ми розмежували суб’єктів освітньо-виховного простору на рівні навчального закладу і тих, що виходять за його межі та формують соціокультурне середовище.

Розроблені нами схеми (рис. 1, 2) відображають ключові суб’єкти освітньо-виховного простору Лютинського НВК, зв’язки між якими

виникають у процесі різних видів діяльності та педагогічно організованого спілкування відповідно до розробленого нами механізму та заходів реалізації національно-патріотичного виховання учнів, викладених у програмі дослідно-експериментальної роботи за темою: «Реалізація моделі національно-патріотичного виховання учнів сільської школи польського регіону» [10], укладеної на основі Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затвердженої 16. 06. 2015 р.

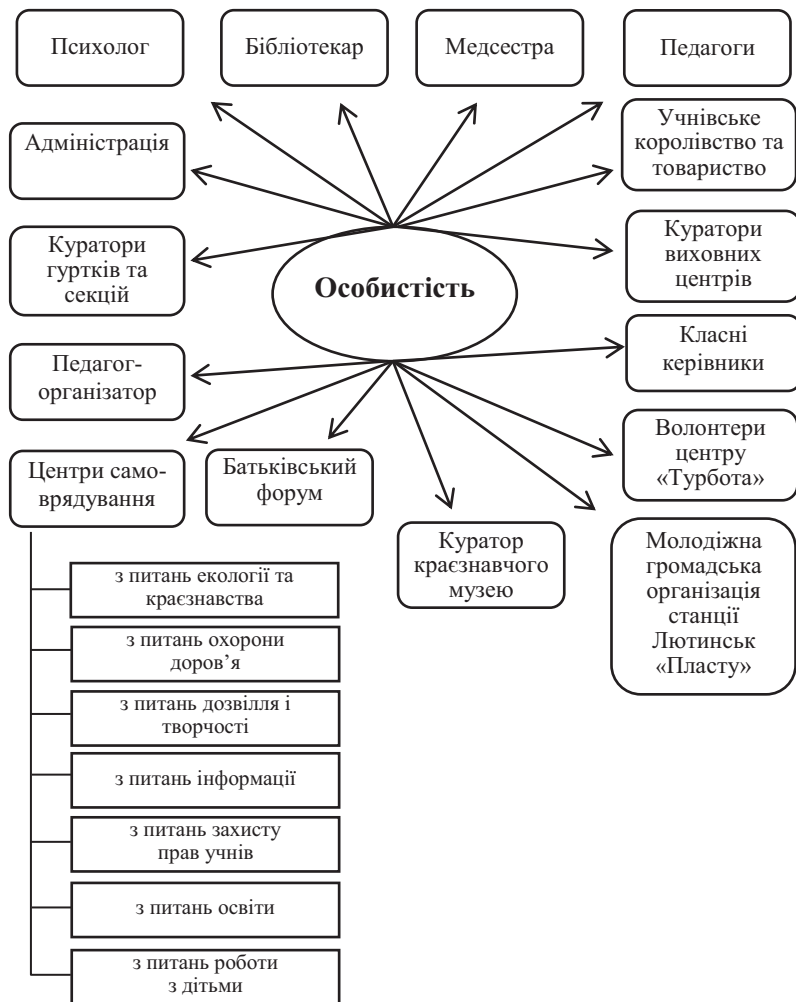

Рис. 1. Суб'єкти освітньо-виховного простору сільської школи з реалізації програми національно-патріотичного виховання учнів Лютинського НВК

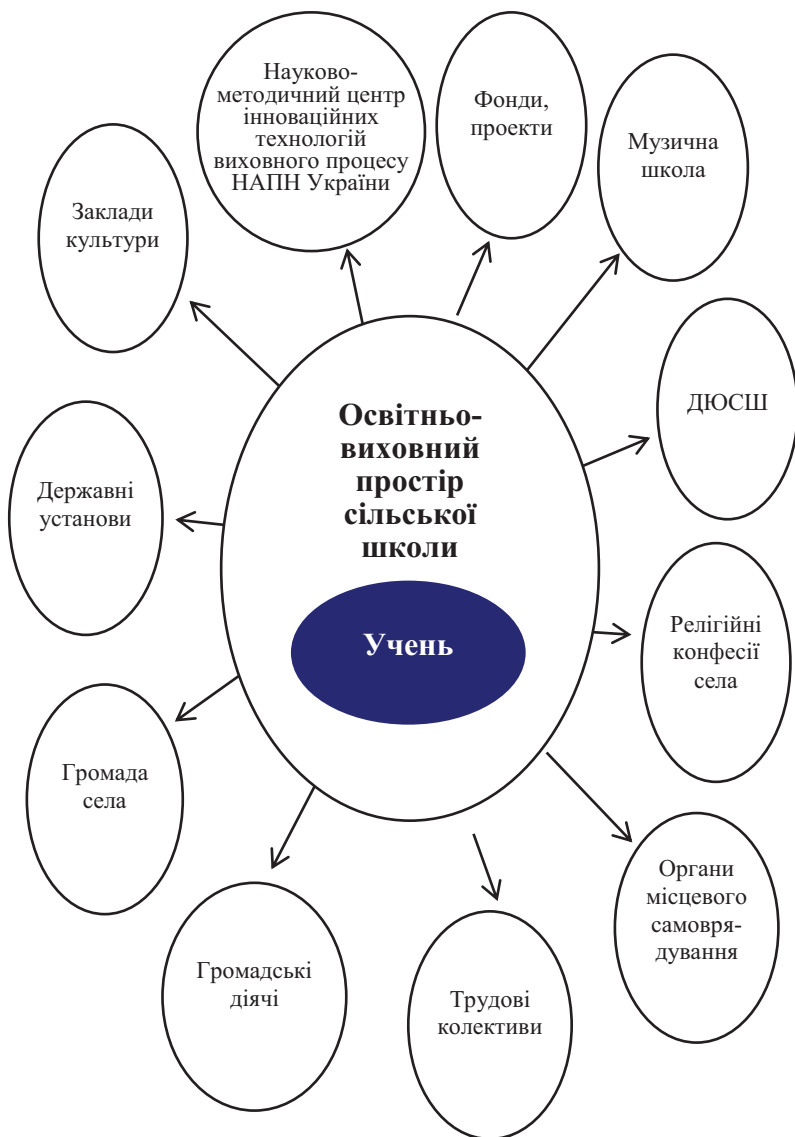

Рис. 2. Суб'єкти соціокультурного простору з реалізації програми національно-патріотичного виховання учнів Лютинського НВК

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, освітньо-виховний простір сільської школи, за умови скоординованої взаємодії всіх суб'єктів педагогічного впливу на засадах особистісно-діяльнісного, аксіологічного та культурологічного підходів з урахуванням природних, соціальних, культурних та етнографічних особливостей поліського регіону, сприятиме ефективній реалізації завдань національно-патріотичного виховання учнів та молоді.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Виховний простір: організаційно-змістові орієнтири / І. Д. Бех // Гірська школа українських Карпат. – 2013. – № 10. – С. 3–14.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь. ВТФ: Перун, 2004. – 1440 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук. України, головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Кириченко В. І. Виховний простір: сутність і технологія створення / В. Кириченко, Г. Ковганіч // Постметодика. – 2009. – № 2 (86). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Postmetodyka/2009_2/kirichenko.pdf
5. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – Москва: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2005. – 448 с.
6. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Наказ МОН від 16.06.15 року № 641 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vixovannya/>
7. Мануйлов Ю. С. Соотношение понятий пространство и среда в контексте управленческой практики / Ю. С. Мануйлов // Материалы интернет-конференции «Топологические» понятия в образовании». – 2009. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.niro.nnov.ru>.
8. Пензай Л. І. Соціально-педагогічні чинники становлення і розвитку особистості дитини в сучасному освітньому просторі / Л. І. Пензай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/48078/
9. Романкова Л. М. Виховний простір вищого навчального закладу як чинник становлення особистості майбутнього фахівця [Електронний ресурс] / Л. М. Романкова // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2016. – Вип. 11. – С. 94-98. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2016_11_27
10. Стельмашук Ж. Г., Грицюк Н. Й. Програма формувального етапу дослідно-експериментальної роботи за темою «Реалізація моделі національно-патріотичного виховання учнів сільської школи

поліського регіону»/ Ж. Г. Стельмашук, Н. Й. Грицюк . – Рівне: РДГУ, 2016 – 28 с.

11. Чернишов Д. О. Виховний простір: регіональний вимір / Д. О. Чернишов // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – 2010. – № 2. – С. 74–77.
12. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: монографія / А. О. Ярошенко.– К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 156 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Bekh I. D. Vychovnyi prostir: orhanizatsiino-zmistovi oriientyry [Educational Space: Organizational and Contents guidelines] / I. D. Bekh // Hirska shkola ukrainskykh Karpat. – 2013. – № 10. – S. 3–14. (in Ukrainian).
2. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Big Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language] / uklad. i holov. red. V. T. Busel. – К. : Irpin. VTF: Perun, 2004. – 1440 s. (in Ukrainian).
3. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education] / Akad. ped. nauk. Ukrainy, holovnyi red. V. H. Kremen. – К. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s. (in Ukrainian).
4. Kyrychenko V. I. Vychovnyi prostir: sutnist i tekhnolohiia stvorennia [Educational Space: the Nature and Technology of Creation] / V. Kyrychenko, H. Kovhanych // Postmetodyka. – 2009. – № 2 (86). – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Postmetodyka/2009_2/kirichenko.pdf (in Ukrainian).
5. Kodzhaspirova G. M. Slovar' po pedagogike [Pedagogical Dictionary] / G. M. Kodzhaspirova, A. Ju. Kodzhaspirov. – Moskva: IKC «MarT»; Rostov n/D: Izdatel'skij centr «MarT», 2005. – 448 s. (in Russian).
6. Kontseptsiiia natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditei ta molodi [The Concept of National–Patriotic Education of Children and Youth]: Nakaz MON vid 16.06.15 roku № 641 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacziionalno-patriotichne-vixovannya/> (in Ukrainian).
7. Manujlov Ju. S. Sootnoshenie ponjatij prostranstvo i sreda v kontekste upravlencheskoj praktiki [Correlation of Concepts of Space and Environment in the Context of Management Practices] / Ju. S. Manujlov // Materialy internet-konferencii «Topologicheskie» ponjatija v obrazovanii. – 2009. – [Jelektronnyj resurs]. –Rezhim dostupa : <http://www.niro.mnov.ru>. (in Russian).
8. Penzai L. I. Sotsialno-pedahohichni chynnyky stanovlennia i rozvytku osobystosti dytyny v suchasnomu osvithomu prostori [Socio-pedagogical Factors of Formation and Development of the Child's Personality in Modern Educational Space] / L. I. Penzai [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/48078/. (in Ukrainian).

9. Romankova L. M. Vykhovnyi prostir vyshchoho navchalnogo zakladu yak chynnyk stanovlennia osobystosti maibutnoho fakhivtsia [Educational Space of Higher Educational Institution as a Factor of Formation of Personality of Future Specialist] [Elektronnyi resurs] / L. M. Romankova // Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii. – 2016. – Vyp. – S. 94-98. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2016_11_27 (in Ukrainian).
10. Stelmashuk Zh. H., Hrytsiuk N. Y. Prohrama formuvalnogo etapu doslidno-eksperymentalnoi roboty za temoiu «Realizatsiia modeli natsionalno-patriotychnoho vykhovannia uchniv silskoi shkoly poliskoho rehionu» [The Program of the Forming Stage of Experimental Work on the Theme «Implementation of the Model of National-patriotic Education of Pupils of Rural schools of the Polissia region»] / Zh. H. Stelmashuk, N. Y. Hrytsiuk . – Rivne: RDHU, 2016 – 28 s. (in Ukrainian).
11. Chernyshov D. O. Vykhovnyi prostir: rehionalnyi vymir [Educational Space: the Regional Dimension] / D. O. Chernyshov // Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny. – 2010. – № 2. – S. 74–77. (in Ukrainian).
12. Yaroshenko A. O. Tsinnisnyi diskurs osvity: monohrafiia [Axiological Discourse of Education] / A. O. Yaroshenko.– K.: NPU imeni M. P. Drahomanova, 2004. – 156 s. (in Ukrainian).

Аннотация. В статье раскрыта роль и сущность образовательно-воспитательного пространства сельской школы как фактора национально-патриотического воспитания учащихся. Уточнено содержание и взаимосвязь понятий «среда» и «пространство» в образовании и воспитании. Выделены субъекты образовательно-воспитательного пространства сельской школы полесского региона. Охарактеризованы ключевые требования и условия создания воспитательного пространства учебного заведения при решении задач национально-патриотического воспитания.

Сделан вывод, что образовательно-воспитательное пространство сельской школы, при условии скоординированного взаимодействия всех субъектов педагогического воздействия на основе личностно-деятельностного, аксиологического и культурологического подходов с учетом природных, социальных, культурных и этнографических особенностей полесского региона, будет способствовать эффективной реализации задач национально-патриотического воспитания учащихся и молодежи.

Ключевые слова: национально-патриотическое воспитание, учащиеся, сельская школа, воспитательное пространство, воспитательная среда, субъекты образовательно-воспитательного пространства.

Summary. The role and the essence of the educational space of village school as a factor of national-patriotic education of students is revealed in the paper. The substance and the interrelation of concepts “environment” and

“space” in education are refined. Subjects of the education space of village secondary schools of the Polissia region are allocated. The key demands and conditions for the implementation of education space in educational institution while solving problems of national-patriotic education of students are characterized.

It is concluded that the education space of village secondary school through a coordinated interaction of all subjects of pedagogical influence on the principles of personal and activity, axiological and cultural approaches taking into consideration natural, social, cultural and ethnographic features of the Polissia region can contribute to the effective implementation of the tasks of the national-patriotic education of students.

Keywords: national-patriotic education, students, village school, educational space, educational environment, subjects of educational space.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2017

Н. А. Сяська

ВИХОВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СТОХАСТИКИ У КУРСІ МАТЕМАТИКИ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі використання новітніх інформаційних технологій у різних галузях людської діяльності. В останні роки інтерес до статистики значно посилюється, оскільки виявилось, що багато проблем мають статистичний та ймовірнісний характер, тому і виникла необхідність включити вивчення елементів стохастичності в курс математики основної школи. Використання комп'ютерних технологій під час вивчення елементів стохастичності має певні труднощі, пов'язані з тим, що методична підтримка використання таких засобів обмежена. У статті підтверджено, що нові інформаційні технології сприяють підвищенню мотивації учнів до навчання і компетентного вибору професійної діяльності, формуванню науково-дослідницьких навичок та ключових компетентностей. Інноваційний підхід до навчання учнів елементів стохастичності надає можливість розширити знання учнів про математичні моделі та навчити будувати ймовірнісні моделі стохастичних експериментів, формуючи в учнів науковий світогляд, уявлення про ідеї і методи математики, її роль у пізнанні дійсності.

Ключові слова: новітні інформаційні технології, навчальна діяльність, елементи математичної статистики та ймовірності, інформаційно-комунікаційні компетентності, стохастика.

Постановка проблеми. Навчання математики в середніх закладах освіти України є важливим компонентом загальноосвітньої і професійної